

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม
เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

**Development of an Instructional Model by Applying Blameless Postmortem
Methods to Enhance Critical Reading Skills and Creative Problem
Solving Skills of Undergraduate Students**

บุษบา บัวสมบุญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Busaba Buasomboon

Silpakorn University, Thailand

E-mail: buasomboon_b@su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (2) ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม (3) ขยายผลการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 27 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการขยายผลการวิจัย คือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้ แผนการจัดการเรียนการสอน แบบวัดทักษะการอ่านวิพากษ์ แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบวัดความคิดเห็นของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กระบวนการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ปูพื้นความเข้าใจ 2) พิสูจน์หลักฐาน 3) พิสูจน์แนวคิด 4) รายงาน 5) ถอดบทเรียน และ 6) สนับสนุนมุมมองใหม่ 2. ประสิทธิภาพของรูปแบบพบว่า 2.1) หลังใช้

*วันที่รับบทความ : 26 สิงหาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 4 กันยายน 2566; วันตอบรับบทความ : 7 กันยายน 2566

Received: August 26 2023; Revised: September 4 2023; Accepted: September 7 2023

รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษามีทักษะการอ่านวิพากษ์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($p=.000$) 2.2) ระหว่างเรียนนักศึกษามีพัฒนาการทักษะการอ่านวิพากษ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกคู่ ($p=.000$) 2.3) หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($p=.000$) 2.4) ระหว่างเรียนนักศึกษามีพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกคู่ ($p=.000-p.003$) 2.5) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีขึ้นไป และ 3. ผลการขยายผลการวิจัยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 3.1) หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษามีทักษะการอ่านวิพากษ์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($p=.000$) 3.2) ระหว่างเรียนนักศึกษามีพัฒนาการทักษะการอ่านวิพากษ์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกคู่ ($p=.000$) 3.3) หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนนักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ($p=.000$) 3.4) ระหว่างเรียนนักศึกษามีพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกคู่ ($p=.000$) และ 3.5) ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการขยายผลวิจัยที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีขึ้นไป

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน; วิถีเบลมเลส โปสต์มอร์เท็ม; การอ่านวิพากษ์; การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Abstracts

The purposes of this research were to: (1) develop and determine the efficiency of an instructional model by applying the blameless postmortem methods to enhance critical reading skills and creative problem solving skills of undergraduate students (2) evaluate the effectiveness of an instructional model by applying the blameless postmortem methods to enhance critical reading skills and creative problem solving skills of undergraduate students and (3) disseminate an instructional model by applying the blameless postmortem methods to enhance critical reading skills and creative problem solving skills of undergraduate students. The samples of this research were 27 undergraduate students in the third year of Thai Language major, Faculty of Education, Silpakorn University, the target population consisted of 35 undergraduate students in the second year of Thai Language major, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. The research instruments employed in this research were an instruction model, a manual, lesson plans, critical reading skills and creative problem solving skills tests and an opinion of this instructional model. The quantitative data were analyzed by mean (M), standard deviation (SD), and t – test dependent, repeated-measure analysis of variance. The qualitative data were analyzed by content analysis.

The following were the results: 1. The Instruction model by applying Blameless Postmortem Methods to Enhance Critical Reading Skills and Creative Problem Solving Skills of Undergraduate Students consisted of 4 components; principles, objectives, process and

measurement and evaluation. The teaching and learning process has 6 steps as follows: 1) Prerequisite 2) Proof of evidence 3) Proof of concept 4) Report 5) Lessons learned 6) Encouragement novel viewpoints

2. The effectiveness of the model indicated that 2.1) the undergraduate students' critical reading skills after implementing the model were higher than before attending to the class at a 0.05 significance level, 2.2) after implementing the model, the undergraduate students' critical reading skills were continually higher, each measurement was statistically different at the 0.05 level for all pairs ($p=.000$), 2.3) the undergraduate students' creative problem solving skills after implementing the model were higher than before attending to the class at a 0.05 significance level, 2.4) after implementing the model, the undergraduate students' creative problem solving skills were continually higher, each measurement was statistically different at the 0.05 level for all pairs ($p=.000-.003$), 2.5) the students' opinions of the model were in the level of strongly.

3. The effectiveness of disseminating the instructional model revealed that 3.1) the undergraduate students' critical reading skills after implementing the model were higher than before attending to the class at a 0.05 significance level, 3.2) after implementing the model, the undergraduate students' critical reading skills were continually higher, each measurement was statistically different at the 0.05 level for all pairs ($p=.000$), 3.3) the undergraduate students' creative problem solving skills after implementing the model were higher than before attending to the class at a 0.05 significance level, 3.4) after implementing the model, the undergraduate students' creative problem solving skills were continually higher, each measurement was statistically different at the 0.05 level for all pairs ($p=.000$), 3.5) the students' opinions of the model were in the level of strongly.

Keywords: Instructional Model; The Blameless Postmortem Methods; Critical Reading; Creative Problem Solving

บทนำ

วรรณคดีเป็นบันทึกของชีวิตและสังคม คุณค่าของวรรณคดีเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้แต่งและผู้อ่านที่มองเห็นคุณค่าที่เกิดขึ้น (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2549 : 23) ดังนั้นหากนักศึกษาวิชาภาษาไทยไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดีแล้วก็จะกลายเป็นการทอดทิ้งสมบัติด้านภูมิปัญญาอันมีค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อนักศึกษาต้องอ่านวรรณคดีต่างยุคสมัยแล้วไม่เข้าใจภาษา โลกทัศน์ ชีวทัศน์ในวรรณคดี เพราะภูมิหลังของผู้แต่งและผู้อ่านแตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาไม่ยอมอ่านและกลายเป็นปัญหาของการเรียนการสอนวรรณคดี บทบาทของผู้สอนจึงมีความสำคัญในการให้แนวทางแก่ผู้เรียน ดังที่ กุสุมา รักษมณี (2547 : 16) กล่าวถึงปัญหาการเรียนวรรณคดีไว้ว่า “ผู้เรียนไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม ไม่มีฉันทะ ต้องฝืนใจเรียน บ้างก็ไม่ชอบว่ายาก ซึ่งอาจเป็นที่วิธีสอนที่ทำให้เรื่องง่ายกลายเป็นเรื่องยากทำให้ คุณค่าที่ควรได้จากวรรณคดีถูกบดบังไป จึงคาดหวังความช่วยเหลือของผู้สอนแต่ละคนได้ช่วยปลุกฝัง ทศนคติที่ดีต่อวรรณคดี ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีที่สัมผัสกับชีวิตประจำวันได้” ดังนั้นการแก้ไขปัญหาการอ่านวรรณคดีจึงสามารถแก้ไขได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้สอนนั่นเองที่จะให้แนวทางแก่เยาวชนได้พัฒนาทักษะการอ่านจนกระทั่งเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียนวรรณคดี

อย่างไรก็ตาม กระบวนการเรียนการสอนที่ผ่านมายังไม่พบรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่ทำความเข้าใจเรื่องของอคติ เพราะปัญหาหนึ่งของผู้เรียนที่ไม่ชอบอ่านวรรณคดี คือไม่เข้าใจการตัดสินใจและการกระทำของตัวละคร ผู้เรียนรู้สึกขัดแย้งกับสิ่งที่วรรณคดีเห็นว่าดี แต่ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนรู้สึกไม่เห็นด้วยด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรองทำความเข้าใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่ามีการประชุมค้นหาสาเหตุของปัญหาโดยละอคติไม่ตำหนิ ตัวบุคคลและมุ่งแก้ไขความผิดพลาดที่มาจากระบบ ด้วยกระบวนการประชุมสืบสวนที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาการทำงานในองค์กรโดยเฉพาะสำนักงานเอกชนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เอตซี (Etsy) กูเกิล (Google) แอตลาสเซียน (Atlassian) เป็นต้น โดยเรียกกระบวนการทำงานเช่นนี้ว่าการประชุมแก้ปัญหาด้วยวิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม (blameless postmortems) (Allspaw, 2012 : 2) ผู้วิจัยจึงสนใจประยุกต์กระบวนการแก้ปัญหาวิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มในการทำงานมาเป็นขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนวรรณคดี เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ฝึกจากกระบวนการทำงานจริง และยังเป็นการฝึกแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย แม้วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม จะมีส่วนคล้ายกระบวนการสืบสอบ แต่การค้นพบปัญหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขอย่างไม่ใช้อคติและไม่ตำหนิตัวบุคคล จึงน่าจะเหมาะกับการศึกษาวรรณคดี

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและเป็นแนวทางการอ่านต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าการประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มมาสู่รูปแบบการเรียนการสอนจะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน มีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ทั้งนี้จะมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดขั้นสูงของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์ วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิพากษ์ของนักศึกษาก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาก่อนใช้ ระหว่างใช้ และ หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

3. เพื่อขยายผลการวิจัยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เพื่อออกแบบและพัฒนา รูปแบบ (Design and Development: D & D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน และขยายผลรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 กลุ่ม รวม 57 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชา อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศต่อวรรณกรรมไทย

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต วิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คนที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ชั้นเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.2.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการขยายผลการวิจัย นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (ค.บ.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนวิชา 2191208 พัฒนาการของวรรณคดีไทย จำนวน 35 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการขยายผลการวิจัยอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหน่วยตัวอย่างด้วยความเต็มใจ

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นเครื่องมือในการวิจัยแต่ละขั้นตอน โดยมีการหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม ผู้วิจัยร่างรูปแบบฯ และนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.60-4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.45-0.55 แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้จริงได้

2.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม ผู้วิจัยพัฒนาคู่มือตามองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.60-5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.00-0.45 แสดงว่าคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้จริงได้

2.3 แผนการจัดการเรียนการสอน มีทั้งหมดจำนวน 5 แผน กำหนดเวลาจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม แผนละ 2 ชั่วโมง ประกอบด้วยเรื่อง มหาชาติคำหลวงตอน หิมพานต์และทศกัณฐ์ รามเกียรติ์ตอนนารายณ์ปราบนาทก สามก๊กตอนประหารม้าเจ๊ก ราชาธิราชตอนประหารนางกาย และอิเหนาตอนศึกกะหมิงกุหนิง จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 4.60-5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.00-0.45 แสดงว่าแผนการเรียนการสอนด้วยการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทมสามารถนำไปใช้จริงได้

2.4 แบบวัดทักษะการอ่านวิพากษ์ เป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามเป็นแบบอัตนัย 4 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scoring) เป็น 5 ระดับ โดยประเมินจากการวิเคราะห์และประเมินสาร ได้แก่ การวิเคราะห์กลวิธีการสร้างการสร้างความเหตุการณ์จากปมขัดแย้งที่เป็นปัญหาของบทอ่าน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุผลจากพฤติกรรมตัวละคร วิเคราะห์เจตนาของสารที่เป็นอุดมการณ์จากหลักฐาน จุดประสงค์ที่แท้จริงของผู้แต่ง ค่านิยมอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในสาร และประเมินความน่าเชื่อถือของสารโดยนำทางเลือกที่ดีที่สุดไปใช้ประโยชน์ จากนั้นวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการอ่านวิพากษ์โดยคำนวณสูตร Conbach's Alpha ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นระดับยอมรับได้เท่ากับ 0.90 (Nunnally, 1978 : 1) และหาคุณภาพเกณฑ์การประเมินด้วยการนำเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านวิพากษ์ไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Inter Rater Reliability คือการวัดซ้ำโดยผู้ตรวจคนละคน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์สอนภาษาไทยได้ตรวจวัดซ้ำ 5 ครั้ง ภาพรวมของ 5 ครั้ง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ 0.83 ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์สูง

2.5 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นแบบวัดที่มีข้อคำถามเป็นแบบอัตนัย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Scoring) เป็น 5 ระดับ โดยประเมินจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบ การนำไปประยุกต์กับเหตุการณ์ปัจจุบัน ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รวมคำถามในการวัดทั้งหมด 3 ข้อ จากนั้นวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยคำนวณสูตร Conbach's Alpha ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นระดับดีเท่ากับ 0.95 (Nunnally, 1978 : 1) และหาคุณภาพเกณฑ์การประเมินด้วยการนำเกณฑ์การประเมินทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Inter Rater Realibility คือ การวัดซ้ำโดยผู้ตรวจคนละคน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์สอนภาษาไทยมากกว่า 10 ปี ได้ตรวจวัดซ้ำ 5 ครั้ง ภาพรวมของ 5 ครั้ง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ .83 ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์สูง

2.6 แบบวัดความคิดเห็นของผู้เรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกรายการมีค่าความสอดคล้องระหว่างรายการที่ใช้วิเคราะห์กับรายละเอียดที่ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.00 แสดงว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จริงได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre Experimental design) เป็นการศึกษากลุ่มทดลองเดี่ยววัดผลก่อนและหลังเรียนด้วยแบบแผน The One Group Pretest-Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 144)

3.2 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนและเก็บรวบรวมด้วยตนเองตามกระบวนการวิจัยในรายวิชา 465329 อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศต่อวรรณกรรมไทยกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คนที่เรียนในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 โดยใช้เนื้อหาตามโครงสร้างรายวิชา ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

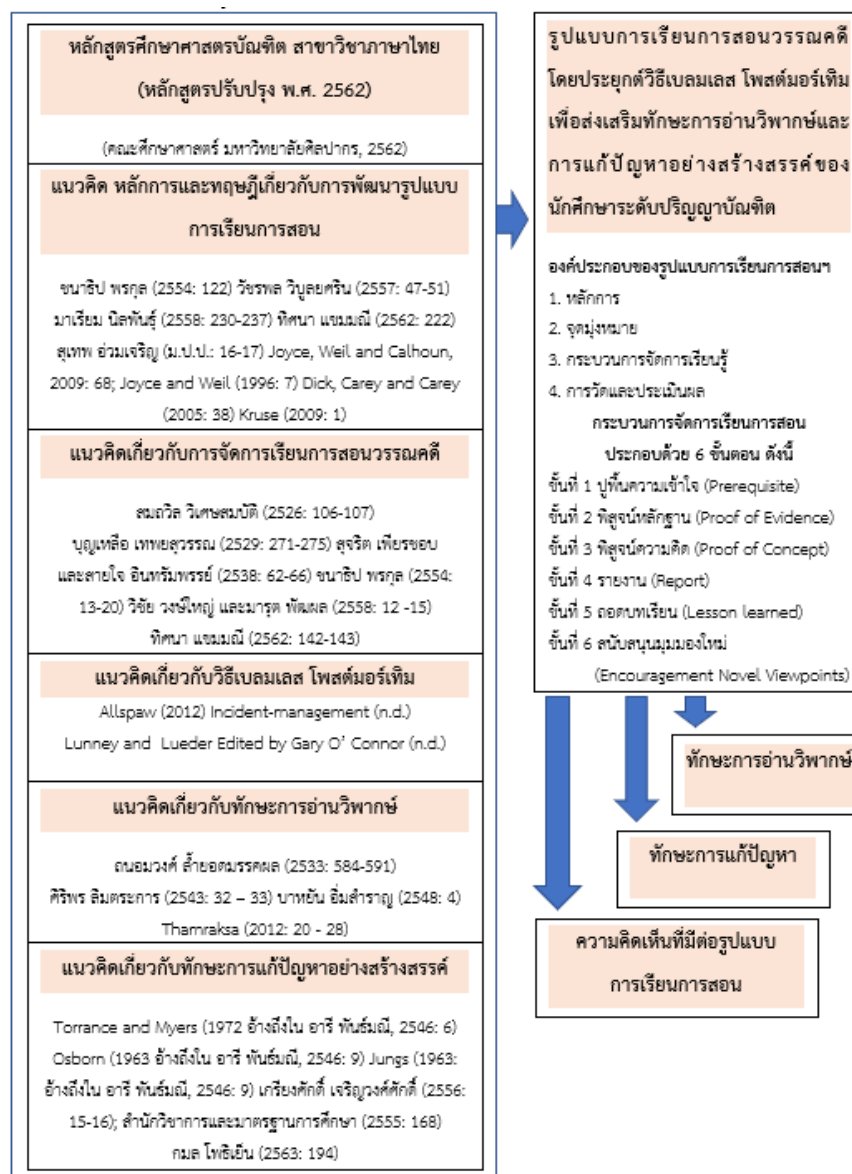
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านนิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยวิเคราะห์ทักษะก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และศึกษาผลของทักษะการอ่านนิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ขณะใช้รูปแบบโดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.2 ข้อมูลอื่น ๆ ที่สังเกตได้จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ได้แก่ ความเหมาะสมของระยะเวลา เนื้อหา ขั้นตอนการเรียนการสอน วิเคราะห์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอด้วยการบรรยาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีกรอบแนวคิดการวิจัยพัฒนารูปแบบดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์แนวคิดเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มีองค์ประกอบสำคัญด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นที่ 1 ปูพื้นความเข้าใจ (Prerequisite)** ผู้สอนบรรยายเรื่องแนวทางการเรียนและความเป็นมาของเรื่องโดยสังเขป **ขั้นที่ 2 พิสูจน์หลักฐาน (Proof of Evidence)** ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายหาปมปัญหาสำคัญของบทอ่าน (ผู้สอนได้มอบหมายให้อ่านบทที่มีขนาดยาวมาก่อนเข้าชั้นเรียน) ผู้เรียนบอกชื่อตัวละครที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งกันจนนำไปสู่ปมปัญหาสำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนยกข้อความจากคำประพันธ์ประกอบคำอธิบาย ผู้สอนให้ผู้เรียนนำปัญหาความขัดแย้งว่าสะท้อนค่านิยมอุดมการณ์อย่างไรไปเป็นหัวข้อ อภิปรายกันในกลุ่มต่อไป **ขั้นที่ 3 พิสูจน์ความคิด (Proof of Concept)** ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม (4-5 คน) ประชุมพิจารณาพฤติกรรมของตัวละครหรือทัศนคติ โดยรอบด้านอย่างเป็นธรรม ตามประเด็นคำถาม **ขั้นที่ 4 รายงาน (Report)** ผู้แทนกลุ่มรายงานผลการประชุม ผู้เรียนร่วมอภิปราย **ขั้นที่ 5 ถอดบทเรียน (Lesson learned)** ผู้สอนตั้งคำถามถึงวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นผลกระทบจากค่านิยมและอุดมการณ์ของเรื่อง ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็น ข้อคิดจากบทอ่าน **ขั้นที่ 6 สนับสนุนมุมมองใหม่ (Encouragement Novel Viewpoints)** ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในเหตุการณ์จริงเทียบเคียงกับเหตุการณ์ที่อ่านในชีวิตจริง

2. ผลการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2.1 คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านวิพากษ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านวิพากษ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม

การทดสอบ	จำนวน นักศึกษา	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย (<i>M</i>)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (<i>SD</i>)	T	p
ก่อนเรียน	27	20	7.471	1.347	48.09	.000
หลังเรียน	27	20	18.778	1.368		

จากตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านวิพากษ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โปสต์มอร์เทิมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการเรียนการสอนจำนวน 5 ครั้ง พบว่าคะแนนทักษะการอ่านวิพากษ์ในแต่ละช่วงเวลาของการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โปสต์มอร์เทิม

การทดสอบ	จำนวน นักศึกษา	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	t	p
ก่อนเรียน	27	15	7.259	0.813	56.31	.000
หลังเรียน	27	15	14.296	0.912		

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โปสต์มอร์เทิม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการเรียนการสอนจำนวน 5 ครั้ง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละช่วงเวลาของการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ด้านความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โปสต์มอร์เทิมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา (M เท่ากับ 4.79, SD เท่ากับ 0.44) ด้านกระบวนการเรียนการสอน (M เท่ากับ 4.89, SD เท่ากับ 0.32) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (M เท่ากับ 4.73, SD เท่ากับ 0.51) ด้านการวัดและประเมินผล (M เท่ากับ 4.69, SD เท่ากับ 0.58) ด้านสื่อการสอน (M เท่ากับ 4.73, SD เท่ากับ 0.52)

3. การขยายผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านวิพากษ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมฯ มีค่าเฉลี่ย (M เท่ากับ 18.400, SD เท่ากับ 1.684) อยู่ในระดับดีมากและสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์ วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมฯ (M เท่ากับ 7.257, SD เท่ากับ 1.704) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการเรียนการสอนจำนวน 5 ครั้ง พบว่าคะแนนทักษะการอ่านวิพากษ์ในแต่ละช่วงเวลาของการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมฯ มีค่าเฉลี่ย (M เท่ากับ 13.886, SD เท่ากับ 1.078) สูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมฯ (M เท่ากับ 6.800, SD เท่ากับ 1.106) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายแผนการเรียนการสอน จำนวน 5 ครั้ง พบว่าคะแนนทักษะการอ่านวิพากษ์ในแต่ละช่วงเวลาของการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด รายละเอียดแต่ละด้านดังนี้ ด้านเนื้อหา (M เท่ากับ 4.51, SD เท่ากับ 0.63) ด้านกระบวนการเรียนการสอน (M เท่ากับ 4.69, SD เท่ากับ 0.64) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (M เท่ากับ 4.67, SD เท่ากับ 0.61) ด้านการวัดและประเมินผล (M เท่ากับ 4.49, SD เท่ากับ 0.32) ด้านสื่อการสอน (M เท่ากับ 4.53, SD เท่ากับ 0.64)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต นี้มีกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลเอกสาร ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย แนวคิดที่สามารถประยุกต์มาเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ แนวคิดเรื่องการประชุมแก้ปัญหาด้วยวิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทิม แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีที่เหมาะสมกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่านวิพากษ์ รวมถึงได้สังเคราะห์คุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาตามที่หลักสูตรศึกษา

ศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำหนดไว้ในกรอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และข้อมูลบุคคลด้วยการสอบถามจากนักศึกษา การสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน การให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่สำคัญ ดังที่ เมน (Main, 1997 : 37-41) กล่าวถึงความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาต้องมีการวิเคราะห์เมื่อเริ่มงาน เรียกว่าการวิเคราะห์ส่วนหน้า (front-end analysis) ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมาย ภาระงานและเนื้อหาสาระ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นของผู้วิจัยจึงมาจากการตอบสนองความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่

2. สาระสำคัญของวิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม สัมพันธ์กับหลักการสอน 3 หลักการ คือหลักการแก้ปัญหา หลักการคิด และระบบสังคม รวมถึงยังมีขั้นตอนในการอ่านที่ให้ละอคิดและทำความเข้าใจคำนิยาม อุดมการณ์ในเรื่องอันเป็นมูลเหตุของการตัดสินใจและการประพัตินของตัวละคร ด้วยหลักการเรียนการสอนที่สังเคราะห์มานับว่ายังสัมพันธ์กับการอ่านวิพากษ์อีกด้วย กล่าวคือแนวทางการอ่านวิพากษ์มีลักษณะของการอ่านละเอียด อ่านแล้วถกคิดตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่หยั่งรากลึกจนกลายเป็นความคุ้นเคยเพื่อพินิจวิเคราะห์อย่างไม่มีอคติ มีจุดยืนการอ่านอย่างให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย และในกรณีที่มีข้อสรุปจากหลายทางเลือกก็ต้องมีเหตุผลที่ดีในการเลือกข้อสรุปข้อใดข้อหนึ่งจากหลายทาง (บาหยัน อิมสำราญ, 2548 : 4 -5) ขั้นตอนการอ่านดังกล่าวทำให้เกิดวิจารณ์ญาณในการอ่านและเข้าใจสารของเรื่องในแง่มุมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น จึงมีผลกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านซึ่งแนวทางของงานวิจัยการอ่านวิพากษ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยการอ่านตีความของ ภัทราภรณ์ ช้อยศิริ (2563 : 1) เรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตโดยใช้ RUCES MODEL ที่ได้นำแนวคิดของทฤษฎีการก่อสร้างมาใช้เป็นฐานความคิดในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้เพื่อค้นหาความหมายอื่น ๆ ที่ตัวบทกดทับเอาไว้ เป็นการหาความหมายที่แฝงอยู่หรือที่ซ่อนอยู่ ขั้นตอนการสอนอ่านเริ่มที่วิธีให้ผู้เรียนอ่านสารที่ผู้แต่งต้องการสื่อ ตามด้วยการค้นหาคำสำคัญที่แสดง วาทกรรม แนวคิด หรือค่านิยมของบทอ่าน และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุป เกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำสำนวนที่ปรากฏตามบริบท ทั้งนี้ผู้เรียนจะสามารถเห็นถึงเปลี่ยนแปลงของภาษาและความซับซ้อนของความหมายที่ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในตัวบท ต่อจากนั้นขั้นตอนสุดท้ายคือ ผู้เรียนสามารถสรุปสาระสำคัญ ความคิดสำคัญ น้ำเสียงของผู้แต่ง ผลของงานวิจัยนี้พบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านตีความของนักศึกษาหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

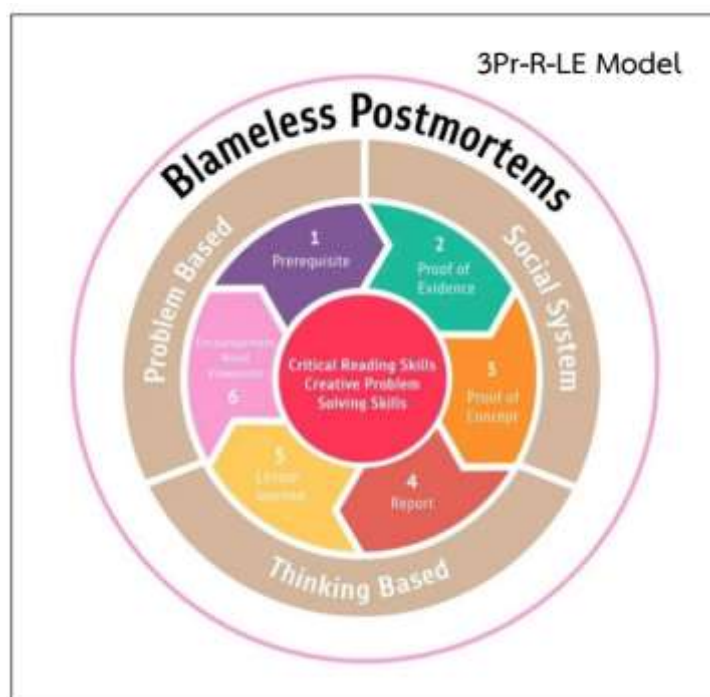
3. ระหว่างการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่าผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมอภิปรายในชั้นเรียน ใช้เหตุผลในการสนทนา ใช้วาจาสุภาพ เข้าเรียนตรงเวลา

4. รูปแบบการเรียนการสอนนี้ประกอบด้วยกิจกรรมเป็นกระบวนการกลุ่ม ให้ร่วมกันค้นหาปัญหาความขัดแย้งของตัวละครที่มีผลกระทบเสียหายเป็นเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง การอ่านละเอียดให้ความเป็นธรรมกับตัวละครทุกฝ่าย วิเคราะห์ประเมินค่านิยมอุดมการณ์ที่สะท้อนอยู่ในเรื่องและเป็นเหตุของการกำกับพฤติกรรมการกระทำของตัวละคร จึงทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เข้าใจทางเลือกการกระทำของตัวละครว่ามาจากมายาคติที่เป็นสิ่งกำกับพฤติกรรมของทุกคนโดยไม่รู้ตัว ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากกระบวนการคิดความเชื่อในสังคมที่สะท้อนผ่านการกระทำของตัวละคร ความเข้าใจเหตุผลทำให้เกิดการตระหนักยังรู้ โดยมีประสบการณ์ของตัวละครเป็นกระจกสะท้อน อีกทั้งยังได้นำข้อคิดที่ได้จากการอ่านมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงในปัจจุบันเพื่อเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาทางบวกโดยไม่เกิดผลกระทบเสียหายต่อไป กระบวนการเรียนการสอนเช่นนี้เองทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับที่ สมเสมอ ทักซิณ และคณะ (2018 : 136-155) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขั้นตอนการสอนเน้นการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมุ่งหาคำตอบและแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน รวมถึงการพัฒนาสถานะที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น และเป็นวิธีการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิจารณ์ญาณ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนทั้งคะแนนเฉลี่ยรวมและคะแนนเฉลี่ยรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นการสอนที่มีการสืบสอบจากการตั้งปัญหาที่ซับซ้อนสามารถนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้

5. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธี เบลมเลส โพสต์มอร์เท็มเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านที่ผู้เรียนให้ความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือด้านกระบวนการเรียนที่เป็นเป็นการเรียนรู้เชิงรุก เพราะบรรยากาศการเรียนที่เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ น้อยเหนือ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2564 : 138 -157) ศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับที่ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2561 : 29) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีการอำนวยความสะดวก แนะนำนักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้บูรณาการเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการศึกษานำไปสู่ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีโดยนำหลักการของวิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็มมาใช้ คือหลักการแก้ปัญหา หลักการคิด และระบบสังคม จุดเน้นคือการอ่านที่ให้ละอคติและทำความเข้าใจค่านิยม อุดมการณ์ในเรื่องอันเป็นมูลเหตุของการตัดสินใจและการประพัตินของตัวละครจากวรรณคดี ปรากฏเป็น ขั้นตอนดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 หลักการและกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยการประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เท็ม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1.1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาของบทอ่านให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ เช่น อาจตัดตอนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพาลีและสุครีพ วิวาทกัน เรื่องอิเหนา ตอนอิเหนาเผาเมือง เป็นต้น ทั้งนี้บทอ่านต้องมีปัญหาไปสู่ความเสียหายให้เกิดการสืบสวน และสะท้อนค่านิยมซึ่งเหมาะกับการวิเคราะห์ตามวัยของผู้เรียน

1.2 การจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนประมาณ 4 - 5 คนเพื่อให้ได้อภิปรายทั่วถึง

1.3 สามารถปรับเปลี่ยนช่องทางประชุมและเสนองานเป็นช่องทางอื่นได้ตามความเหมาะสมของชั้นเรียน เช่น ถ้าไม่สามารถใช้ช่องทางโน้ตของแอปพลิเคชันไลน์อาจใช้กระดาษ หรือกระดานแทนได้

1.4 การกำหนดเวลาเรียน สามารถยืดหยุ่นได้ตามความยากง่ายของเนื้อหาและ ระดับชั้น โดยให้ขั้นตอนการสอนครบตามขั้นที่ระบุ ได้แก่ 1. ปูพื้นความเข้าใจ (Prerequisite) 2. พิสูจน์หลักฐาน (Proof of Evidence) 3. พิสูจน์ความคิด (Proof of Concept) 4. รายงาน (Report) 5. ถอดบทเรียน (Lesson learned) และ 6. สนับสนุนมุมมองใหม่ (Encouragement Novel Viewpoints)

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม เป็นกระบวนการประชุมแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงสามารถนำไปประยุกต์กับการสอนรายวิชาอื่นที่มีประเด็นการพิจารณาเรื่องค่านิยม อุดมการณ์ เช่น วิชาสังคม วิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2.2 การวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม นอกจากใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิพากษ์ยังสามารถใช้ร่วมกับการศึกษาทักษะการอ่านระดับอื่น ๆ เช่น การอ่านวิเคราะห์ เป็นต้น

2.3 การวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม สามารถส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2.4 การวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนโดยประยุกต์วิธีเบลมเลส โพสต์มอร์เทม สามารถขยายผลกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา รัชชมนั. (2547). *วรรณสารวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.
- บาหยัน อิมสำราญ. (2548). *วิพากษ์วรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร: ตุลารำลึก.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2564). “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.” *Journal of Research and Curriculum Development*. 11 (2), 138 -157.
- ภัทรภรณ์ ช้อยทิพย์. (2563). “การพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่าน ดีความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตโดยใช้ RUCES MODEL. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). *สุนทรียภาพแห่งชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2561). *การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิล เอ็ด ดูเคชั่น
- สมเสมอ ทักษิณ และคณะ. (2018). “ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ PACLE เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. *Veridian E-Journal, Slipakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11 (2), 136 – 155.
- Allspaw, J. (2012). Blameless PostMortems and a Just Culture. *Online*. Retrieved March 20, 2022, from <https://www.etsy.com>.
- Main, R.G. (1997). “Intergrating Motivation into the Design Process.” *Education Technology* 33 (22), 37-41.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory*. (2nd Edition). New York: McGraw-Hill.